



บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่ามีสำนวนจีนและสำนวนไทยอยู่ไม่น้อยที่มีวิธีเปรียบเทียบคล้ายคลึงกัน เช่น

<u>สำนวนจีน</u>	<u>สำนวนไทย</u>
งม เข็ม ในมหาสมุทร	งม เข็ม ในมหาสมุทร
ปากไม้ ลั่น กลั่น น้า นม	ปากไม้ ลั่น กลั่น น้า นม
แกะ หาย ล้อม คอก	รว หาย ล้อม คอก
ฆ่าไก่ เอาไข่	ฆ่าช้าง เอางา
สอนลิง ขึ้น คันไม้	สอนจระเข้ ให้อายน้ำ
ชกหมาป่า เข้าบ้าน	ชกน้ำ เข้า ลึก ชก สึก เข้าบ้าน
ความ รัวไม่ทัน หาย ความ ม้า เข้า มา แทรก	ความ รัวไม่ทัน หาย ความ ความ เข้า มา แทรก
ใกล้ ชาติ เป็น สีแดง ใกล้ หมึก เป็น สีดำ	เข้า ฝูง หงส์ เป็น หงส์ เข้า ฝูง กา เป็น กา

๗๑๖

แม้ว่าจะมีผู้ศึกษาสำนวนจีนและสำนวนไทยไว้บ้างแล้ว แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทยมาก่อน ผู้วิจัยจึงใคร่จะศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนกับสำนวนไทย และหาสาเหตุที่สำนวนจีนและสำนวนไทยจำนวนหนึ่งมีความหมายและสิ่งที่น่าสนใจเปรียบเทียบคล้ายคลึงกัน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของสำนวนจีนและสำนวนไทย
๒. เพื่อเปรียบเทียบวิธีการเปรียบเทียบในสำนวนจีนและสำนวนไทย อันจะสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมชนบประเพณี สิ่งแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาติทั้งสอง
๓. เพื่อเปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนและสำนวนไทย

ขอบเขตของการวิจัย

๑. สำนวนจีนที่ศึกษาประกอบด้วยคำ ๔ คำ และเป็นสำนวนที่ใช้กันอยู่ในสมัยของผู้วิจัย
๒. สำนวนไทยที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้จากหนังสือ สำนวนไทย ของกาญจนาคพันธุ์และ ภาษา-พจนานุกรม ของฐะปะนีย์ นาครทรรพ แต่อาจจะมียางสำนวนซึ่งใช้กันแพร่หลาย แต่หนังสือดังกล่าวมิได้รวบรวมไว้
๓. สำนวนจีนและสำนวนไทยที่ศึกษาจะต้องมีการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

๑. งานที่เกี่ยวข้องในภาษาไทย
 - ๑.๑ ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) ได้รวบรวมสำนวนไทยจำนวนหนึ่งไว้ในหนังสือชื่อ สำนวนไทย^๑ และได้ศึกษาความหมายตลอดจนประวัติของสำนวนเหล่านั้น
 - ๑.๒ เจือ สตะเวดินได้แบ่งประเภทของสำนวนตามความหมาย เช่น สำนวนที่เกี่ยวกับลมฟ้าอากาศ สำนวนที่เกิดจากร่างกาย สำนวนที่เกิดจากเครื่องมืออาชีพ สำนวนโวหาร

^๑ กาญจนาคพันธุ์, สำนวนไทย, เล่ม ๑ - ๒ (กรุงเทพมหานคร : บำรุงสาส์น, ๒๕๒๒).

เกี่ยวกับสัตว์ และได้รวบรวมสำนวนเรียงตามลำดับอักษรพร้อมทั้งอธิบายความหมายของสำนวนเหล่านั้นอย่างสั้น ๆ ในหนังสือ พจนานุกรมสำนวนไทย^๑

๑.๓ เพ็ญแข วัจนสุนทรได้แบ่งประเภทภาศตามสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบหรืออ้างอิงถึงไว้ในหนังสือ คำนิยมในสำนวนไทย โดยแบ่งไว้เป็น ๔ ประเภทคือ

- ๑) หมวดสัตว์ต่าง ๆ
- ๒) หมวดพืชต่าง ๆ
- ๓) หมวดของใช้ในบ้าน
- ๔) หมวดน้ำ^๒

๑.๔ ฐะปะนีย์ นาครทรรพได้รวบรวมสำนวนไทยไว้ในหนังสือ ภาษา-พาสาร โดยเรียงตามลำดับอักษรจาก ก - ต อธิบายความหมายของแต่ละสำนวนและบอกที่มาของบางสำนวนไว้ด้วย นอกจากนั้นก็บอกที่ใช้ของสำนวนนั้น ๆ เช่น ใช้เป็นคำอุทานอุปมาอุปไมย ใช้ในความเปรียบเทียบและได้ให้ตัวอย่างประโยคหรือข้อความที่สำนวนนั้น ๆ จะปรากฏอยู่ได้^๓

๑.๕ จีราภรณ์ ภทธานุกัทรได้ศึกษาสำนวนไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง "ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทย"^๔ สรุปได้ว่า ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวน อาจมีลักษณะส่วนประกอบ

^๑ เจือ สตะเวทิน, พจนานุกรมสำนวนไทย (กรุงเทพมหานคร : สุทธิสารการพิมพ์, ๒๕๑๖).

^๒ เพ็ญแข วัจนสุนทร, คำนิยมในสำนวนไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๑๖ - ๒๑.

^๓ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, ภาษา-พาสาร (กรุงเทพมหานคร : คณะอนุกรรมการ ค้นคว้าขมุนมภาษาไทยของคุรุสภา, ๒๕๒๓).

^๔ จีราภรณ์ ภทธานุกัทร, "ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑.

เป็นคำคำเดียวหรือเป็นวลีหรือเป็นประโยคก็ได้ เมื่อนำส่วนมาใช้ในประโยคสามารถทำ
หน้าที่ได้เหมือนคำคำเดียว ส่วนบางส่วนทำหน้าที่ได้เพียงอย่างเดียว บางส่วนทำ
หน้าที่ได้ ๒ อย่าง และบางส่วนทำหน้าที่ได้ ๓ อย่าง ส่วนความหมายของส่วนนั้น
เกี่ยวข้องกับความหมายเดิม หรือความหมายรวมเดิมของถ้อยคำเป็น ๔ แบบ คือเป็นความหมาย
เปรียบเทียบ เป็นความหมายเกี่ยวเนื่อง เป็นความหมายที่เกิดจากการเทียบเสียงของคำ และ
เป็นความหมายที่ได้จากเรื่องราวลักษณะตัวละคร วิธีการจากประเพณี วรรณคดีและการละเล่น
อื่น ๆ

๒. งานที่เกี่ยวข้องในภาษาจีน

๒.๑ พจนานุกรมสำนวนจีนเล่มเล็ก^๑ ได้รวบรวมสำนวนไว้ ๓๐๑๓ สำนวน และ
ได้ให้ความหมาย บอกเสียงอ่าน อธิบายคำที่เข้าใจยากในสำนวนและบอกที่มาของบางสำนวน
ด้วย นอกจากนั้นยังได้ให้ตัวอย่างประโยคที่ใช้สำนวนบางสำนวนไว้ด้วย

๒.๒ Xǔ Zhàoběn ได้กล่าวถึงรูปแบบของสำนวนจีนไว้ในหนังสือ ดูเรื่อง
ความรู้สำนวนจีนโดยสังเขป^๒ ว่าสำนวนจีนที่ประกอบด้วยคำ ๔ คำ มีสามรูปแบบคือ

๑) แบบบวก คือเอาคำพยางค์เดียวที่เป็นหมวดคำประเภทเดียวกันมาประกอบ
เข้าด้วยกัน คำที่นำมาประกอบกันนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นคำคุณศัพท์ คำกริยาหรือคำนาม ตัวอย่าง

青 紅 皂 白
qīng hóng zào bái

เขียว แดง ดำ ขาว

หมายถึงต้นเหตุหรือความชั่วความผิด

『漢語成語小詞典』修訂小組, "Hànyǔ chéngyǔ xiǎo cídiàn"
xiūdìng xiǎozǔ, 漢語成語小詞典 Hànyǔ chéngyǔ xiǎo cídiàn
(พจนานุกรมสำนวนจีนเล่มเล็ก) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๓ (Běijīng: Shāngwù yìnshūguǎn, 1972).

^๒許肇本 Xǔ Zhàoběn, 成語知識淺談 Chéngyǔ zhīshī qiǎntán (ดู
เรื่องความรู้สำนวนจีนโดยสังเขป) (Běijīng: Běijīng chūbǎnshè, 1980), หน้า

๒) แบบซ้ำกัน คำที่ซ้ำกันแบ่งออกเป็นซ้ำบางส่วนกับซ้ำทั้งหมด ตัวอย่าง

ก. ซ้ำส่วนหน้า (แบบ AABC)

彬彬有禮
bīn bīn yǒu lǐ

สุภาพเรียบร้อย มีมารยาท

หมายถึงคนที่สุภาพเรียบร้อย มีมารยาทอันดีงาม

ข. ซ้ำส่วนหลัง (แบบ ABCC)

虎視眈眈
hǔ shì dān dān

เสือ ดู จ้อง มอง

จ้องมองเหมือนเสือ

หมายความว่าจ้องมองและฉวยโอกาสจะตะครุบเอา

ค. ซ้ำทั้งส่วนหน้าและส่วนหลัง (แบบ AABB)

三三兩兩
sān sān liǎng liǎng

สาม สาม สอง สอง

หมายความว่ากระจัดกระจายเป็นหมู่ละสามบ้าง หมู่ละสองบ้าง

ส่วนวจนที่กล่าวถึงในวิทยานิพนธ์นี้ เมื่อถอดเสียงอ่านเป็นสัทอักษรแล้ว จะให้คำแปลของสำนวนนั้น ๆ เป็นภาษาไทยไว้ในบรรทัดต่อมา โดยแปลคำต่อคำ ถ้าคำแปลที่แปลคำต่อคำนั้น เรียงลำดับคำต่างจากการเรียงลำดับคำในภาษาไทย ก็จะแปลรวมความอีกครั้งหนึ่ง ในบรรทัดถัดไป ถ้าคำแปลที่แปลคำต่อคำนั้น เรียงลำดับคำเหมือนภาษาไทย ก็จะถือเอาคำแปลคำต่อคำนั้น เป็นคำแปลรวมความของสำนวนนั้นด้วย

๓) แบบสลับ คือใช้คำสลับกัน แบ่งได้เป็น ๖ แบบคือ

ก. ' สลับคำที่ซ้ำ

精益求精

jīng yì qiú jīng

ดี ยิ่ง ทำให้ ดี

หมายความว่าดีแล้วก็ยิ่งจะทำให้ดีขึ้น

ข. สลับคำที่มีความหมายเหมือนกัน

山窮水盡

shān qióng shuǐ jìn

ภูเขา สุด ลำธาร ล้น

ล้นลำธารสุดภูเขา

หมายความว่าเข้าตาจนไปไหนไม่รอด

ค. สลับคำที่มีความหมายตรงกันข้าม ตัวอย่าง

同床異夢

tóng chuáng yì mèng

เดียวกัน เพียง ต่างกัน ผัน

นอนเตียงเดียวกัน ผันไม่เหมือนกัน

หมายความว่าอยู่ด้วยกันแต่ความคิดต่างกัน หรือทำเรื่องเดียวกัน แต่มีความ

ประสงค์ต่างกัน

ง. สลับคำที่มีความหมายเหมือนกันกับคำที่มีความหมายตรงกันข้าม ตัวอย่าง

左顧右盼

zuǒ gù yòu pàn

ซ้าย เหลียว ขวา แล

เหลียวซ้ายแลขวา

หมายความว่า มองทั้งซ้ายและขวา

จ. สลับคำบอกจำนวนนับ ตัวอย่าง

朝 三 暮 四
zhāo sān mù sì

เช้า สาม เย็น สี่

หมายถึงคนที่ใจไม่แน่นอนกลับกลอก

ฉ. สลับคำประเภทเดียวกัน คือนำคำที่เป็นประเภทเดียวกันสองประเภท มาสลับกัน ตัวอย่าง แบบคำนาม-คำกริยา-คำนาม-คำกริยา

兔 死 狐 悲
tù sǐ hú bēi

กระต่าย ตาย หมาจึงจอก น้ำตาตก

หมายถึงความเศร้าใจในการที่พรรคพวกของตนต่างก็ตกอับหรือตายไป

ตาม ๆ กัน

๓. Shǐ Shì ใต้อธิบายโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนในหนังสือวิจัย สำนวนจีน ว่าโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนแบ่งได้เป็นสามประเภทคือ

- ๓.๑ โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนที่เป็นสุภาอิศและเป็นประโยคสั้น
- ๓.๒ โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยคำ ๓ คำ
- ๓.๓ โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยคำ ๔ คำ

โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนที่ประกอบด้วยคำ ๔ คำ มี ๗ แบบด้วยกันคือ

ก. โครงสร้างแบบมีส่วนประกอบ ๒ ส่วน แบ่งออกเป็น ๗ แบบด้วยกันคือ

๑. แบบประธาน-กริยา-ประธาน-กริยา ตัวอย่าง

山 窮 水 盡
shān qióng shuǐ jìn

ภูเขา สุด ลำธาร สิ้น

史式 Shǐ Shì, 漢語成語研究 Hànyǔ chéngyǔ yánjiū (วิจัยสำนวนจีน)
(Chéngdū: Sìchuān rénmin chūbǎnshè, 1979), หน้า ๓๕๐ - ๓๖๖.

สิ้นลาธารสุดภูเข

หมายความว่า เข้าตาจนไปไหนไม่รอด

๒. แบบกริยา-กรรม-กริยา-กรรม ตัวอย่าง

順 水 推 舟
shùn shuǐ tuī zhōu

ตาม น้ำ เข็น เรือ

เข็นเรือตามน้ำ

หมายความว่า เมื่อได้โอกาสหรือได้ทำแล้วลงมือทำเลย

๓. แบบคำขยายคำหลัก-คำขยายคำหลัก ตัวอย่าง

五 光 十 色
wǔ guāng shí sè

ห้า แสง สิบ สี

หมายความว่า ถึงสิ่งของที่แพรวพราวไปด้วยสีสันต่าง ๆ มองดูสุดตา

๔. แบบคู่ขนาน ความสัมพันธ์แบบนี้ ส่วนหน้ากับส่วนหลังมีฐานะเท่ากันหรือมี

ความสำคัญเสมอกัน ตัวอย่าง

隨 波 逐 流
suí bō zhú liú

ลอยตาม ลูกคลื่น ไหลตาม กระแสน้ำ

หมายถึงการไม่มีความคิดเห็นของตัวเอง ได้แต่ทำตามความคิดเห็นของผู้อื่น
อยู่ว่าไป

๕. แบบอนุกรม ความสัมพันธ์แบบนี้คือส่วนหน้าเป็น เรื่องที่เกิดก่อน ส่วนหลัง
เป็น เรื่องที่เกิดต่อเนื่องจากส่วนหน้า ตัวอย่าง

過 河 拆 橋
guò hé chāi qiáo

ข้าม แม่น้ำ รื้อ สะพาน

หมายความว่า ใช้คนให้ไปทำสิ่งที่ตนต้องการจนสำเร็จแล้วก็ไล่หัวไล่ส่งไป

๖. แบบเป็นเหตุผลแก่กัน ความสัมพันธ์แบบนี้คือ ส่วนหน้าเป็นส่วน
บอกเหตุ ส่วนหลังเป็นส่วนบอกผล ตัวอย่าง

水 滴 石 穿
shuǐ dī shí chuān

น้ำ หยด กิน ทะลุ

หมายความว่ามีความพยายามก็ต้องมีความสำเร็จ

๗. แบบแสดงจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์แบบนี้คือส่วนหน้า เป็นวิธีการ
หรือเรื่องที่จะทำ ส่วนหลังบอกจุดมุ่งหมาย ตัวอย่าง

治 病 救 人
zhì bìng jiù rén

รักษา โรค ช่วย คน

หมายถึงช่วยคนที่ทำความผิดไปแล้วให้กลับตัวด้วยความจริงใจ

๘. โครงสร้างแบบประธาน-กริยา แบ่งออกเป็น ๓ แบบด้วยกันคือ

๑. แบบประธาน-กริยา ตัวอย่าง

鸚 鵡 - 學 舌
yīng wǔ xué shé

นก แก้ว หัด ลิ้น

พูดเป็นนกแก้ว

หมายความว่าพูดตามคนอื่นไปเรื่อย ๆ โดยไม่รู้จักความหมาย เปรียบเหมือน

นกแก้วเลียนเสียงคนพูดโดยไม่รู้ว่าคำนั้น ๆ มีความหมายว่าอย่างไร

๒. แบบประธาน-กริยา-กรรม ตัวอย่าง

老 馬 - 識 - 途
lǎo mǎ shí tú

แก่ ม้า รู้จัก ทาง

ม้าแก่รู้จักทาง

หมายความว่าถึงบุคคลที่มีความชำนาญในสิ่งที่ผ่านมา สมกับที่จะเป็นผู้นำทาง

ที่ชี้แก่ผู้อื่น

๓. แบบประธาน-กริยา-ส่วนเสริม ตัวอย่าง

禍一起一蕭 墙
huò qǐ xiāo qiáng

ภัย เกิด กำแพง กำบัง

หมายถึง เรื่องหรือเหตุเกิดขึ้นจากภายใน

๔. โครงสร้างแบบกริยา-กรรม แบ่งออกเป็น ๒ แบบคือ

๑. แบบกริยา-กรรม ตัวอย่าง

隔岸觀一火
gé àn guān huǒ

ตรงข้าม ฝั่ง มอง ไฟ

มองไฟอยู่ฝั่งแม่น้ำตรงข้าม

หมายถึงการมองดูเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเฉยเมยโดยไม่ไปช่วยเขาแก้ไข

ความเหือดร้อน

๒. แบบกรรม-กริยา ตัวอย่าง

寸草不留
cùn cǎo bù liú

นิ้ว หญ้า ไม่ เหลือ

เส้นหญ้าเพียงหนึ่งนิ้วก็ไม่เหลือ

หมายความว่าปราบเสียจนเกลี้ยงและป่าเถื่อนทารุณแม้กระทั่งหญ้าก็ไม่ให้

เหลือไว้

๖. โครงสร้างแบบกริยา-ส่วนเสริม แบ่งออกเป็น ๒ แบบด้วยกันคือ

๑. แบบที่ไม่มีคำที่ไม่มีความหมายเต็มในตัวเอง^๑ ตัวอย่าง

^๑คำที่ไม่มีความหมายเต็มในตัวเอง ภาษาจีนเรียกว่า 虛詞 xū cí ภาษาอังกฤษเรียกว่า Empty morpheme คำชนิดนี้ไม่มีความหมายเต็มในตัวเอง ต้องใช้ประกอบคำอื่น คำที่ไม่มีความหมายเต็มในตัวเองของภาษาจีนคือ คำกริยาวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน คำอุทาน คำเสียงเสียง คำช่วยกริยาและคำอุปสรรคและปัจจัย คำจีนที่มีเครื่องหมาย . กำกับอยู่ได้ตัวหนังสือในตัวอย่าง คือคำที่ไม่มีความหมายเต็มในตัวเอง

熟視無睹
shu shì wú dǔ

ชิน อู๋ ไม่ เห็น

หมายความว่าเฉยเมยทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นต่อสิ่งใด ๆ ที่เกิดขึ้น

๒. แบบที่มีคำที่ไม่มีมีความหมายเต็มในตัวเอง ตัวอย่าง

噤若寒蟬
jìn ruò hán chán

ปิดปาก เยี่ยง หนาว จิ้งจั่น

ปิดปากเยี่ยงจิ้งจั่นในฤดูหนาว

หมายความว่าเจิบกริบไม่ออกเสียง คือไม่กล้าออกปากกล่าวหรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ออกมาประดุจจิ้งจั่นที่ปิดปากเจิบในฤดูหนาว

จ. โครงสร้างแบบกริยา-กรรม-ส่วนเสริม แบ่งออกเป็น ๒ แบบคือ

๑. แบบที่ไม่มีคำที่ไม่มีมีความหมายเต็มในตัวเอง ตัวอย่าง

流芳百世
liú fāng bǎi shì

เสียงชื่อต่อ ๆ หอมฟุ้ง ร้อย ชั่วคน

ชื่อเสียงหอมฟุ้งตลอดไปชั่วนิรันดร

หมายถึงชื่อเสียงอันดีงามนั้นได้สืบเนื่องเล่าสืบกันต่อ ๆ ไป

๒. แบบที่มีคำที่ไม่มีมีความหมายเต็มในตัวเอง ตัวอย่าง

問道於盲
wèn dào yú māng

ถาม ทาง กับ คนตาบอด

หมายความว่า ไปถามหรือขอคำแนะนำในสิ่งที่คนไม่รู้จากบุคคลที่โง่เขลา

เบาปัญญา

ฉ. โครงสร้างแบบคำขยาย-คำหลัก แบ่งออกเป็น ๖ แบบด้วยกันคือ

๑. แบบที่คำหลักเป็นคำนามและไม่มีคำที่ไม่มี ความหมายเต็มในตัวเอง

ตัวอย่าง

晴天霹靂
qíng tiān pī lì^๑

แจ่มใส ท้องฟ้า ฟ้าร้อง

ฟ้าร้องท้องฟ้าแจ่มใส

หมายความว่า มีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน

๒. แบบที่คำหลักเป็นคำนามและมีคำที่ไม่มี ความหมายเต็มในตัวเอง

ตัวอย่าง

彈丸之地
dàn wán zhī dì

ลูกหิน ที่ดิน

ที่ดินเท่าลูกหิน

หมายความว่า เนื้อที่มีขนาดเล็กมาก

๓. แบบที่คำหลักเป็นคำกริยาและไม่มีคำที่ไม่มี ความหมายเต็มในตัวเอง

ตัวอย่าง

搖搖欲墜
yáo yáo yù zhuì

โยก ๆ เขก ๆ จะ ล้มลง

หมายความว่า อยู่ในสภาพที่ไม่มั่นคง จวนจะล้มมีล้มแล้ว

๔. แบบที่คำหลักเป็นคำกริยาและมีคำที่ไม่มี ความหมายเต็มในตัวเอง

ตัวอย่าง

不翼而飛
bú yì ér fēi

ไม่มี ปก บิน

บินไปทั้ง ๆ ที่ไม่มีปีก

^๑ คำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างทั้งหมดในข้อ ๑. คือคำที่เป็นคำหลักในโครงสร้างนั้น ๆ

หมายความว่าสิ่งของได้หายไปโดยฉับพลันและไม่ตั้งร่องรอยไว้

๕. แบบที่คำหลักเป็นคำคุณศัพท์และไม่มีคำที่ไม่มีมีความหมายเต็มในตัวเอง

ตัวอย่าง

孜孜不倦
zī zī bù juàn

ขะมักเขม้น ไม่ รู้สึกเหนื่อยเพลีย

หมายความว่าบากบั่นทำโดยไม่ท้อถอย

๖. แบบที่คำหลักเป็นคุณศัพท์ และมีคำที่ไม่มีมีความหมายเต็มในตัวเอง

ตัวอย่าง

累卵之危
lěi luǎn zhī wēi

กองไข่ ไข่ อันตราย

อันตรายดุจไข่ที่กองไว้

หมายความว่าอยู่ในสภาพซึ่งล่อแหลมต่ออันตรายอย่างยิ่ง

๗. โครงสร้างแบบคำทำสองหน้าที่ หมายความว่าคำที่ ๒ ของสำนวนนั้น จะทำหน้าที่ ๒ อย่างคือ ทำหน้าที่ทั้งเป็นกรรมของกริยาข้างหน้า และเป็นประธานของกริยา ข้างหลัง ตัวอย่าง

借花献佛
jiè huā xiàn fó

ยืม ดอกไม้ ถวาย พระ

หมายถึงขอยืมเอาของขวัญไปให้คนอื่น เพื่อแสดงน้ำใจของตน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. สํารวจหนังสือวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เป็นภาษาจีนและภาษาไทย เพื่อศึกษา
สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้

- ๒. รวบรวมสำนวนที่จะนำมา เปรียบเทียบจากหนังสือและ เอกสารต่าง ๆ
- ๓. นำสำนวนเหล่านั้นมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบความจุ่มงหมายที่ได้กำหนดไว้
- ๔. สรุปผลการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้

- ๑. ทำให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างของสำนวนจีนและสำนวนไทย
- ๒. ช่วยให้เห็นวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติจีนและชาติไทย อัน
จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชนชาติทั้งสอง
- ๓. เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยของคนจีนและการเรียนการสอน
ภาษาจีนของคนไทย
- ๔. เป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจสำนวนจีนและสำนวนไทยได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

สัทอักษรที่ใช้ถอดเสียงภาษาจีน

การถอดเสียงคำจีนในวิทยานิพนธ์นี้ใช้ระบบ 汉语拼音方案 Hanyǔ pīnyīn fāng'àn (The Chinese Phonetic Alphabets) ซึ่งเป็นสัทอักษรที่ใช้เป็นทางการ
ในประเทศจีน

๑. สัทอักษรแทนเสียงพยักขนะ ๒๔ เสียง

b p m f d t n l z c s zh
ch sh r j q x g k h ng y w

王力 Wáng Lì, 汉语音韵 Hànyǔ yīnyùn (ระบบเสียงในภาษา
จีน) (Hong Kong: Zhōnghuá Shūjū, 1979), หน้า ๑ - ๑๘.

๒. สัทอักษรแทนเสียงสระ

ก. สัทอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว

a o e i u ü

ข. สัทอักษรแทนเสียงสระผสม

ai ei ao ou ia ie ua uo üe iao iou uai uei

สัทอักษรข้างต้นใช้แทนเสียงต่าง ๆ ดังนี้

เสียงพยัญชนะต้น ๒๓ เสียง

สัทอักษร	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
b	เทียบได้กับเสียง ป	八 bā "แปด"
p	เทียบได้กับเสียง พ	怕 pà "กลัว"
m	เทียบได้กับเสียง ม	馬 mǎ "ม้า"
f	เทียบได้กับเสียง ฟ พ	飛 fēi "บิน"
d	เทียบได้กับเสียง ด	蛋 dàn "ไข่"
t	เทียบได้กับเสียง ท ธ ถ ฐ	炭 tàn "ถ่าน"
n	เทียบได้กับเสียง น	雞 jī "ยาง"
l	เทียบได้กับเสียง ล	龍 lóng "มังกร"
z	คล้ายกับเสียง จ โดยปลายลิ้นจะกดยู่หลังทึนล่าง zǎo 早 "เช้า"	
x	คล้ายกับเสียง ช ให้ลิ้นมีตำแหน่งเหมือนกับ 心 xīn "หัวใจ" จะออกเสียง ฮี	
g	เทียบได้กับเสียง ก	根 gēn "ราก"
k	เทียบได้กับเสียง ข ค	開 kāi "เปิด"
h	คล้ายกับเสียง ห แต่เสียงลึกกว่า ห	虎 hǔ "เสือ"
y	๑. เทียบได้กับเสียง ย ๒. ถ้าอยู่หน้าสระ u จะออกเสียงคล้ายเสียง ย โดยให้ปากมีตำแหน่งเหมือนกับจะออกเสียง อู	牙 yá "ฟัน" 圆 yuán "กลม"

ลัทธอักษร	คำอธิบาย	ตัวอย่าง	
w	เทียบได้กับเสียง ว	萬 wàn	"หมื่น"
zh	คล้ายกับเสียง จ แต่เวลาออกเสียงต้องใช้ ปลายลิ้นแตะเพดานแข็ง	重 zhòng	"หนัก"
j	คล้ายกับเสียง จ แต่เวลาออกเสียงต้องใช้ลิ้นส่วนหน้าไป แตะที่เพดานแข็ง เสียงนี้เป็นหน่วยเสียงย่อยของเสียง ch เสียง j จะใช้กับสระหน้าเท่านั้น 鷄 jī		"ไก่"
ch	คล้ายกับเสียง ช เวลาออกเสียงต้องใช้ปลายลิ้นแตะเพดานแข็ง	出 chū	"ออก"
q	คล้ายกับเสียง ฉ ช เวลาออกเสียงต้องใช้ลิ้นส่วนหน้า ไปแตะที่เพดานแข็ง เสียงนี้เป็นหน่วยเสียงย่อยของเสียง ch เสียง q จะใช้กับสระหน้าเท่านั้น 輕 qīng		"เบา"
x	คล้ายกับเสียง x ในภาษาอังกฤษ แต่เวลาออกเสียง ปลายลิ้นห่อไปทางเพดานแข็ง	入 rù	"เข้า"
c	เทียบได้กับเสียง ฉ ช	草 cǎo	"หญ้า"
s	เทียบได้กับเสียง ส ซ ศ	掃 sǎo	"กวาด"
sh	เทียบได้กับเสียง sh ในภาษาอังกฤษ	山 shān	"ภูเขา"

เสียงพยัญชนะสะกด

ลัทธอักษร	คำอธิบาย	ตัวอย่าง	
n	เทียบได้กับเสียงแม่ กน	慢 màn	"ช้า"
ng	เทียบได้กับแม่ กง	養 yǎng	"เลี้ยง"
r	เทียบได้กับเสียงลงท้ายในภาษาอังกฤษ สำเนียงอเมริกัน เช่น car	玩兒 wánr	"เล่น"

เสียงสระ

๑. สัญลักษณ์แทนเสียงสระเดี่ยว

สัญลักษณ์	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
a	เทียบได้กับเสียงอา	大 dà "ใหญ่"
e	๑. เทียบได้กับเสียงเออ ๒. ถ้าอยู่หลังเสียง y ก็จะทำเสียงคล้ายกับเสียงเอ	色 sè "สี" 夜 yè "กลางคืน"
i	๑. ถ้าไม่มีตัวพยัญชนะสะกดก็เทียบได้กับเสียงอี ๒. ถ้ามีเสียงพยัญชนะสะกดก็เทียบได้กับเสียง อี ๓. เทียบได้กับเสียง อี เสียงสระนี้จะปรากฏเฉพาะหลังพยัญชนะ z, c, s, sh, ch, r เท่านั้น	米 mǐ "ข้าวสาร" 您 nín "ท่าน คุณ" 字 zì "ตัวหนังสือ" 雌 cí "ตัวเมีย" 四 sì "สี่" 直 zhí "ตรง" 吃 chī "กิน" 十 shí "สิบ" 日 rì "ตะวัน"
o	คล้ายกับเสียง อัว + โอะ	我 wǒ "ฉัน ผม"
u	เทียบได้กับเสียง อุ	鹿 lù "กวาง"
ü ^๑	เทียบได้กับเสียง ึ๊ ในภาษาฝรั่งเศส เสียงสระนี้จะปรากฏเฉพาะหลังพยัญชนะ n, l, j, q และ x เท่านั้น	驴 lǘ "ลา"

^๑ตามระบบสัญลักษณ์ที่ใช้ในการออกเสียงภาษาจีน (The Chinese Phonetic Alphabets) เมื่อ ึ๊ อยู่ในพยางค์ที่พยัญชนะต้นเป็น n และ l ต้องเขียนรูป ึ๊ ถ้าสระต้นเป็น j, q และ x สักจุดสองจุดที่อยู่บน ึ๊ ให้เขียนเป็น u

๒. สัทอักษรแทนเสียงสระผสม ๒ เสียง

สัทอักษร	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
ai	เทียบได้กับเสียง ไอ	海 hái "ทะเล"
ei	เทียบได้กับเสียง เอ + อี	肺 fèi "ปอด"
ao	เทียบได้กับเสียง เอา, อาว	高 gāo "สูง"
ou	คล้ายกับเสียง โอ + อู	口 kǒu "ปาก"
ia	คล้ายกับเสียง อี + อา	家 jiā "บ้าน"
ie	คล้ายกับเสียง อี + แอะ	借 jiè "ยืม"
ua	คล้ายกับเสียง ฮัว + อา	畫 huà "ภาพ"
uo	คล้ายกับเสียง ฮัว + โอ	說 shuō "พูด"
üe	เทียบได้กับเสียง ญี่ (ฮี + อู) + แอะ	月 yuè "เดือน"

๓. สัทอักษรแทนเสียงสระผสม ๓ เสียง

สัทอักษร	คำอธิบาย	ตัวอย่าง
iao	เทียบได้กับเสียง อี + เอาหรืออี + อาว	橋 qiáo "สะพาน"
iou ^๑	เทียบได้กับเสียง ฮี + โอ + อู	求 qiú "ขอ"
uai	เทียบได้กับเสียง อู + ไอ	快 kuài "เร็ว"
uei ^๒	เทียบได้กับเสียง อู + เอ + อี	水 shuǐ "น้ำ"

เสียงสระผสม iou นี้ จะเขียนเป็น iu ในคำต่าง ๆ

^๒ เสียงสระผสม uei นี้ จะเขียนเป็น ui ในคำต่าง ๆ

เสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาจีนมี ๔ เสียง เครื่องหมายที่ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ทั้ง ๔ นั้น มีดังนี้ ๑

เครื่องหมาย	ระดับเสียง	ตัวอย่าง
๑. เสียงหนึ่ง	๕๕	媽 mā "แม่"
๒. เสียงสอง	๓๕	拿 ná "เอา เอาไป"
๓. เสียงสาม	๒๑๕	馬 mǎ "ม้า"
๔. เสียงสี่	๕๑	罵 mà "ตำ"
๕. เสียงเบา	คำที่ออกเสียงเบาจะไม่มีเครื่องหมายแทนเสียง	吧 ba "นะ เอะ"

เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

๑. xxxxx ใช้แทนสำนวนจีนในประโยคตัวอย่างที่ให้ไว้ท้ายสำนวนจีนแต่ละสำนวน โดยให้ xxxxx แทนตัวหนังสือจีน ๔ ตัวในสำนวนที่อยู่เหนือประโยคตัวอย่างในข้อนั้น ๆ

對牛彈琴
duì niú tán qín

ให้ รว สด ชิม
"สดชิมให้ร่วฟัง"

๑ คร.ประสิทธิ์ มโนมัยวิบูลย์. สนทนาภาษาจีนกลาง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๔.

跟他說等於 x x x x

Gēn tā shuō děng yú x x x x

พูดกับเขาเท่ากับติดฉิมให้วัวฟัง

x x x x แทนสำนวนจีนว่า 對牛彈琴 duì niú tán qín

"ติดฉิมให้วัวฟัง" ซึ่งอยู่หน้าประโยคตัวอย่างในข้อนั้น

๒. เครื่องหมาย () ใช้กับสำนวนที่มีความหมายเหมือนกับสำนวนที่กล่าวแล้ว

ตัวอย่าง

口尚乳臭 Kǒu shàng rǔ xiù

(乳臭未干) rǔ xiù wèi gān

สำนวนในวงเล็บก็มีความหมายเหมือนสำนวนเหนือวงเล็บ คือปากยังไม่สิ้นกลิ่นน่านม

๓. [] ใช้แสดงเสียงสัมผัสในสำนวนต่าง ๆ

ตัวอย่าง สำนวนจีน

物極必反
wù jí bì fǎn

ตัวอย่าง สำนวนไทย

ก่อ ร้าง สร้าง ตัว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย